

18

PORTER'İN REKABET STRATEJİLERİ VE BEŞ GÜÇ MODELİ

Mehmet Kayserili

İstanbul Ticaret Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

GİRİŞ

Porter'in 1980 yılında geliştirdiği, rekabet stratejileri, bu çalışmada ele alınmıştır. Porter'a göre; işletmeler rakipler karşısında devam ettirilebilir bir rekabet üstünlüğü sağlayabilmek için rekabet stratejilerden en az birisini titizlikle uygulamak zorundadır. Bu stratejiler kendi aralarında; maliyet liderliği, farklılaşma ve odaklanma olarak üçe ayrılmıştır. Porter bu üç stratejinin aynı anda uygulanmasının işletmenin istediği hedefe varmasını sağlamayacağını ve bu üç stratejiden birisinin, mevcut sektöre bağlı olarak, işletme tarafından öne çıkartılıp o stratejide uzmanlaşılması gerektiğini savunmuştur.

Küreselleşmenin de etkisiyle son yıllarda giderek artan rekabet; hammadde ihtiyacı, sermaye gücü, teknolojik yenilikler vb. konularda olduğu gibi, iş hayatının hemen hemen her alanında kendisini hissettirmektedir (Yamin vd., 1999). Bu ve benzeri nedenler işletmelerin politikalarını ve işletmeler arasındaki ticari ilişkileri etkilemiş, ülkeler ve hükümetler arasında aktif bir iş ilişkisinin oluşmasına neden olmuştur (Yaşar, 2010). Küreselleşme yoğun bir rekabet ortamının ortaya çıkmasına neden olmuş ve bu rekabet ortamında da işletmeler hayatta kalabilmek için Porter'in rekabet stratejilerini uygulamak zorunda kalmışlardır. Porter'ın rekabet stratejileri (maliyet liderliği, farklılaşma ve odaklanma) bugüne kadar yapılan literatür çalışmalarında işletmelerin serbest piyasadaki performanslarının

Değişirme Maliyeti: Alıcılar üzerindeki, ikame ürünler alma maliyeti düşük ise bu durum pazar için risk oluşturmaktadır (Eren, 2010, s. 152).

Alıcıların İkame Ürünler Eğilimi: Ürünlerin pazarda ilgi görmesi ve moda olması o ürüne olan ilgiyi arttırmaktadır. Böyle bir durumda talepte oluşan azalma rakipler arasındaki rekabeti arttıracaktır. Bu durum ise sektörün ciddi zarar görmesine ve bazı firmaların kapanmasına kadar varacak zararlara neden olacaktır (Eren, 2010, s. 152).

KAYNAKÇA

Acquaah, M., ve Yasai-Ardekani, M. (2008). Does the implementation of a combination competitive strategy yield incremental performance benefits? A new perspective from a transition economy in Sub-Saharan Africa. *Journal of Business Research* (61).

Akingbade, W. A. (2014). Competitive Strategies and Improved Performance of Selected Nigeria Telecommunication Companies. *Journal of Entrepreneurship Management and Innovation (JEMI)*, 4 (10), 143-167.

Aktan, C. ve İstiklal Y. Vural (2004), *Rekabet Gücü ve Rekabet Stratejileri*, TİSK Yayını, Ankara.

Baroto, M. B., Abdullah, M. M., ve Wan, H. L. (2012). Hybrid Strategy: A New Strategy for Competitive Advantage. *International Journal of Business and Management*, 7 (20), 120-133.

Besanko, D., Dranove, D., Shanley, M. and Schaefer, S., 2003. *Economics of Strategy*, John Wiley & Sons, Inc., New York.

Bordean, O. N., Borza, A. I., L. Nistor, R., ve Mitra, C. S. (2010). The Use of Michael Porter's Generic Strategies in the Romanian Hotel Industry. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 1 (2).

Brenes, E. R., Montoya, D., ve Ciravegna, L. (2014). Differentiation strategies in emerging markets: The case of Latin American agribusinesses. *Journal of Business Research*, 847-855.

Eren, E. (2010), *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, İstanbul, Beta Yayınları

Darcan, E. D., *Endüstri Analizi, Tez (Yüksek Lisans) -- İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, 2008

Duman, H., Özpeynirci, R., Yücenurşen, M., ve Apak, İ. (2014). Girişimcilik Açısından Porter'in Jenerik (Rekabet) Stratejileri ve İşletme Performansına Etkisi. *ICE 14 VI International Congress on Entrepreneurship*, (s. 515-522). Bishkek/Kyrgyzstan.

Hill, C. W. (1988), "Differentiation Versus Low Cost Differentiation and Low Cost: A Contingency Framework" *Academy of Management. The Academy of Management Review*, 13, 3; ABI/INFORM Global.

Jiri, D., Stanislav, T., ve Petr, P. (2014). Generic strategies and organizational performance: Evidence from Czech Business Environment. *Mathematics and Computers in Contemporary Science*.

Karacaoğlu, K. (2006). *Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Endüstri Temelli ve Kaynak Temelli Bakış Açısı. Kayseri'de Faaliyet Gösteren İmalat Sanayi İşletmeleri İçin Bir Model Önerisi*, A. Ü. SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Kimatu, D. K., ve Bichanga, O. W. (2014). Competitive Strategies and the Non Financial Performance of Micro Enterprises in Kenya. *International Journal of Management and Commerce Innovations* (2), 160-186.

Kunc, M. (2010). Revisiting Porter's Generic Strategies for Competitive Environments Using System Dynamics. *Routledge Research in Strategic Management*, 152-170.

Lumpkin, G. T., ve Dess, G. G. (2006). The Effect of 'Simplicity' on the Strategy-Performance Relationship: A Note. *Journal of Management Studies*, 7 (43), 1583-1604.

Morschett, D., Swoboda, B., ve Schramm-Klein, H. (2006). Competitive strategies in retailing— an investigation of the applicability of Porter's framework for food retailers. *Journal of Retailing and Consumer Services* (13), 275-287.

Nandakumar, M., Ghobadian, A., ve O'Regan, N. (2011). Generic strategies and performance – evidence from manufacturing firms. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 3 (60).

Nayyar, P. R. (1993). On The Measurement of Competitive Strategy: Evidence from a Large Multiproduct U. S. Firm. *Academy of Management Journal* (6), 1652-1669.

Ortega, M. J. (2010). Competitive strategies and firm performance: Technological capabilities' moderating roles. *Journal of Business Research* (63).

Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy Techniques For Analyzing Industries And Competitors*. New York: The Free Press.

Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage, Creating and Sustaining Superior Performance*, The Free Press, New York.

Ruocco P. ve Proctor, Proctor, T. (1994) Strategic Planning in Practice: A Creative Approach, Marketing Intelligence ve Planning, Vol. 12 Issue: 9, pp. 24-29.

R. Awade, P. (2014). Implementation of combination strategy based on porter's model: success built on lost opportunity in industrial lubricants. *Asian Journal of Management Research*, 4 (4), 699-710.

Tanwar, R. (2013). Porter's Generic Competitive Strategies. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 1 (15), 11-17.

Yamin, S., Gunasekaran, A., ve Mavondo, F. T. (1999). Relationship between generic strategies, competitive advantage and organizational performance: an empirical analysis. *Technovation* (19), 507-518.

Yaşar, F. (2010). Competitive Strategies And Firm Performance: Case Study On Gaziantep Carpeting Sector. *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 7 (14), 309-324.